

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Азизӣ Назирҷон Эргашзода таҳти унвони «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991–2021», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) пешниҳод шудааст.

1. *Тавсифи умумӣ ва мубрамияти таҳқиқот.* Кори диссертатсионии мазкур ба як масъалаи муҳими таърихи маорифи Тоҷикистони давраи истиқлол — ташаккул ва таҳаввули робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар бозёи солҳои 1991–2021 бахшида шудааст. Муаллиф мавзӯи таҳқиқро дар ҷаҳорҷӯби ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) интихоб намуда, раванди мазкурро ҳамчун зухуроти таърихӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ дар мисоли муассисаҳои олии шаҳри Хучанд мавриди баррасӣ қарор додааст.

Мубрамии мавзӯ ба таври бояду шояд асоснок карда шудааст. Давраи соҳибистиқлолӣ дар таърихи Тоҷикистон бо тағйироти сохторӣ дар низомии маориф, ҳамгирии донишгоҳҳо ба фазои ҷаҳонӣ таълим ва таҳкими дипломатияи илмӣ ҳамроҳӣ дошт. Дар шароите, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳи ҳамгириро ба низомии таҳсилоти ҷаҳонӣ интихоб намудааст, омӯзиши таҷрибаи муассисаҳои олии шаҳри Хучанд ҳамчун яке аз марказҳои илмӣ фарҳангии шимоли кишвар аҳаммияти илмӣ ва амалӣ дорад.

2. *Таърихнигорӣ ва дараҷаи омӯзиши масъала.* Дар автореферат ба дараҷаи омӯзиши масъала диққати ҷиддӣ дода шудааст. Муаллиф таърихнигории ватанӣ ва хориҷиро ба таври нисбатан муфассал баррасӣ намуда, самтҳои асосии таҳқиқотро нишон додааст. Аз ҷумла, осори Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ки дар онҳо масъалаҳои сиёсати хориҷӣ ва рушди маориф дар доираи муносибатҳои байналмилалӣ инъикос ёфтаанд, ҳамчун заминаи назариявӣ истифода шудаанд. Инчунин, таҳқиқотҳо оид ба таърихи Донишгоҳу донишқадаҳо шаҳри Хучанд ва робитаҳои байналмилалӣ онҳо мавриди таҳлил қарор гирифтаанд.

Бояд қайд намуд, ки муаллиф на танҳо адабиёти илмиро номбар кардааст, балки кӯшиш намудааст, ки саҳми ҳар як самти таърихнигориро дар омӯзиши мавзӯи муайян намояд. Ӯ дуруст таъкид мекунад, ки маълумоти мавҷуда асосан дар нашрияҳои хусусияти идорӣ (китобҳои ҷашнӣ, маълумотномаҳо) инъикос ёфтаанд ва манзараи пурраи таҳаввулот ва робитаҳои байналмилалиро қушода намедиханд. Ин нукта собит мекунад, ки мавзӯи интиҳобшуда то ҳол ба таври кофӣ таҳқиқ нашудааст.

3. *Заминаи сарчашмашиносии таҳқиқот* дар автореферат ба таври нисбатан мушаххас инъикос ёфтааст. Муаллиф ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ (Қонуни ҚТ «Дар бораи маориф», Қонуни ҚТ «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломӣ», Стратегияи миллии рушд то соли 2030 ва ғайра), маводи бойгонӣ, маълумоти оморӣ, матбуоти даврӣ, ёддоштҳо ва сарчашмаҳои шифохӣ (мусоҳиба бо Ф. Ҷӯраев) таъя намудааст. Маҷмӯи сарчашмаҳои истифодашуда гуногуннамо буда, имкон медиҳад, ки раванди мавриди таҳқиқ аз ҷанбаҳои гуногун баррасӣ гардад.

Дар баҳши методология муаллиф қайд мекунад, ки таҳқиқот бар асоси принципҳои таърихият, воқеъбинӣ ва низомнокӣ анҷом ёфтааст. Интиҳоби методҳо ба мақсад ва вазифаҳои гузашташуда мувофиқат мекунад.

4. *Навгониҳои илмӣ таҳқиқот* дар автореферат ба таври мушаххас ифода ёфтааст. Муаллиф қайд мекунад, ки бори аввал робитаҳои байналмилалӣ мактабҳои олии Хучанд дар фосилаи 30-сола (1991–2021) ба таври системавӣ омӯхта мешавад. Ин нукта сазовори арзёбии мусбат мебошад. Ҳамзамон, муаллиф таъсири лоиҳаҳои байналмилалӣ, ба мисли ERASMUS+, DAAD, TEMPUS ва дигар барномаҳои грантиро ба рушди илм, сифати таҳсил ва тарбияи кадрҳои рақобатпазир дар мактабҳои олии Хучанд бо ҷузъиёти назаррас ва таҳлили илмӣ арзёбӣ мекунад. Инчунин, таъсири мутақобила ва ҷанбаҳои минтақавӣ-ҷуғрофӣ ҳамкориҳои байналмилалӣ таҳлил шудааст.

5. *Асоснокӣ ва эътимоднокиҳои хулосаҳои муаллиф* бо заминаи сарчашмашиносӣ, маводи воқеӣ ва мантиқи таҳқиқот тасдиқ мегарданд. Ҳамзамон, муаллиф душвориҳо ва маҳдудиятҳои мавҷударо низ ошкор

намудааст: сатҳи пасти дониши забонҳои хориҷӣ дар миёни як қисм омӯзгорон, набудани стратегияи миллии робитаҳои байналмилалӣ, маҳдудияти маблағгузори дохилӣ, давомнокии кӯтоҳи лоиҳаҳо ва кам будани фарогирии фанҳои дақиқ ва техникӣ дар барномаҳои байналмилалӣ ҳамчун омилҳои маҳдудкунанда арзёбӣ гардидаанд.

6. *Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот* дар саҳми он дар васеъ ва мустаҳкам намудани заминаи назариявӣ-методологии омӯзиши равандроҳои ҳамгироии муассисаҳои таҳсилоти олии ба фазои байналмилалӣ таълимӣ ифода меёбад. Маводи дар чараёни таҳқиқот бадастомада заминаи муътамади сарчашмашиносиро ташкил медиҳад, ки муҳаққиқони машғул ба масъалаҳои таҳсилоти олии ва ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи таҳсилот метавонанд аз он истифода намоянд.

Аҳамияти амалии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки тавсияҳои таҳқиқот дар самти татбиқи барномаҳои фаромиллӣ, таҳкими механизмҳои ҳамкорӣ бо донишгоҳҳои хориҷӣ ва татбиқи стандартҳои байналмилалӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии амалӣ мешаванд. Ин омилҳо барои рушди босифати илму маориф, омодагии кадрҳои рақобатпазир ва тақвияти мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фазои байналмилалӣ таҳсилоти олии аҳамияти бузург доранд. Муаллиф қайд мекунад, ки натиҷаҳои таҳқиқот дар раванди таълим (дар фанҳои «Таърихи халқи тоҷик», «Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ», «Таърихи маориф» ва курсҳои махсус), инчунин дар таҳияи барномаҳои таълимӣ ва маҷмӯаҳои методӣ истифода мешаванд.

7. *Сохтори диссертатсия* тибқи тарҳи классикӣ бунёд ёфтааст: муқаддима, се боб, ки ҳар кадоми онҳо ба ду зербоб тақсим шудаанд, хулоса ва рӯйхати сарчашмаҳо. Чунин сохтор ба кушодани пурраи мавзӯ мусоидат мекунад, зеро дар бобҳои якум ва дуюм ҷанбаҳои таърихӣ ва институтсионалии равандро, дар боби сеюм бошад, иштироки муассисаҳо дар барномаву лоиҳаҳои байналмилалӣ ва рушди фаъолияти таълимӣ-маърифатии эҷодӣ таҳлил гардидаанд.

8. *Натиҷаҳои асосии таҳқиқот* дар 7 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъби расидаанд. Муаллиф дар конференсияҳои сатҳи байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, натиҷаҳои тадқиқотро муаррифӣ кардааст.

9. *Хулоса*. Таҳқиқоти диссертатсионии Азизӣ Назирҷон Эргашзода таҳти унвони «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991–2021» ба талаботи муқарраргардида барои диссертатсияҳои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих ҷавобгӯ мебошад. Таҳқиқот дорои наwgонии илмӣ буда, ҳамчун кори анҷомёфтаи илмӣ-таҳқиқотӣ ва таҳассусӣ арзёбӣ шуда метавонад. Муаллиф барои сазовор шудан ба дараҷаи илмӣ дархостшуда асосҳои кофӣ дорад.

Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои диссертатсияҳои номзадӣ ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) мебошад.

Тақриздиханда:

**Саромӯзгори кафедраи таърих
ва ҷомеашиносии Муассисаи
давлатии таълимии “Коллеҷи
омӯзгорӣи Донишгоҳи давлатии
Хучанд ба номи академик
Бобоҷон Ғафуров” н.и.т.**

Бобоев Ю.А.

**Имзои саромӯзгор, н.и.т. Бобоев А.Ю.-ро тасдиқ менамоям:
Мудири шуъбаи кадрӣ Муассисаи
давлатии таълимии “Коллеҷи
омӯзгорӣи Донишгоҳи давлатии
Хучанд ба номи академик
Бобоҷон Ғафуров”**

« 01 »

10.

соли 2026

Иброҳимзода И.А.